

29. september 2016

Úspešnosť výberu DPH je najlepšia od roku 2008

Prognóza daní a odvodov na roky 2016 až 2019 (september 2016)

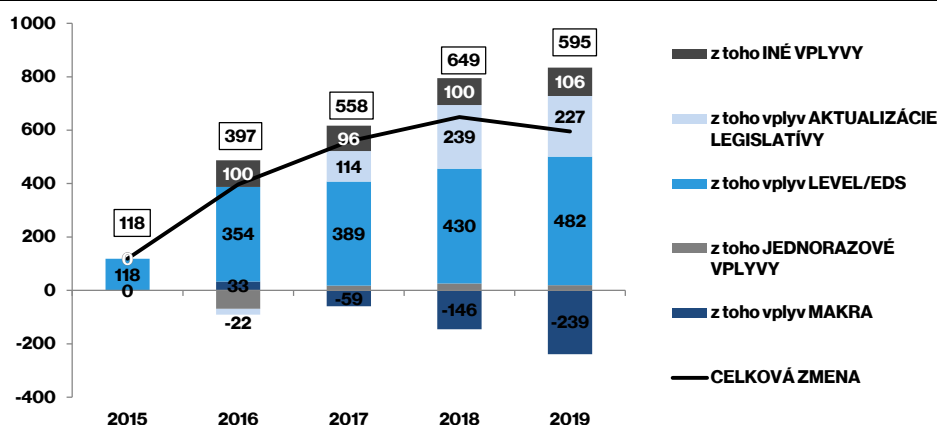
Jana Palkovičová

Odhad daňových a odvodových príjmov na rok 2016 zvyšujeme oproti júnovej prognóze o takmer 400 mil. eur (0,49 % HDP). Najväčší podiel na zvýšení, až tri pätiny, má daň z príjmov právnických osôb vďaka rýchlemu rastu ziskovosti v ekonomike. Výrazné zlepšenie úspešnosti výberu si pripísala aj DPH, ktorej výber bol v druhom kvartáli tohto roka najlepší v pokrízovom období. Odhad daňových a odvodových príjmov sa zvyšuje aj v ďalších rokoch v rozpätí od 558 mil. eur v roku 2017 do 649 mil. eur v roku 2018 (0,66 až 0,73 % HDP). Príjmom pomáhajú vládne legislatívne opatrenia.

Daňové príjmy rastú na celom horizonte prognózy

Daňové a odvodové príjmy¹ porastú v roku 2016 najmä vďaka lepšiemu plneniu korporátnej dane, DPH a odvodov. **V porovnaní s júnovou prognózou zvyšujeme odhad výnosu daní v roku 2016 o 397 mil. eur (0,49 % HDP, Graf 1).** V ostatných rokoch je rast daňových príjmov ťahaný približne z troch štvrtín lepším výberom daní (korporátna daň, DPH a odvody). Pozitívny vplyv novej legislatívy na horizonte prognózy tlmí aktualizácia makroekonomickej prognózy² najmä z dôvodu aktualizovaných očakávaní o vývoji cien a rastu reálneho HDP. Pretrvávajúci pozitívnejší vývoj odvodov v porovnaní s oficiálnymi údajmi o vývoji mzdovej bázy zvyšuje prognózu každoročne cca o 100 mil. eur (iné vplyvy v Grafe 1). Daňové príjmy v roku 2015 revidujeme nahor výlučne z titulu lepšieho vývoja korporátnej dane.

Graf 1: Zmena prognózy daní oproti júnu 2016³ (v mil. eur)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Nízke ceny spomaľujú rast daňových príjmov

Nová makroekonomickej prognóza mierne znižuje daňové príjmy v rokoch 2017 až 2019 (Graf 2). Rok 2016 je podporený silným ekonomickým rastom ťahaným domácim aj zahraničným dopytom a vyššou zamestnanosťou. Pozitívne prispieva výrazne vyšší rast ziskovosti podnikov v prvom polroku 2016, ktorý medziročne rástol až o 18,6 %. Dôvodom

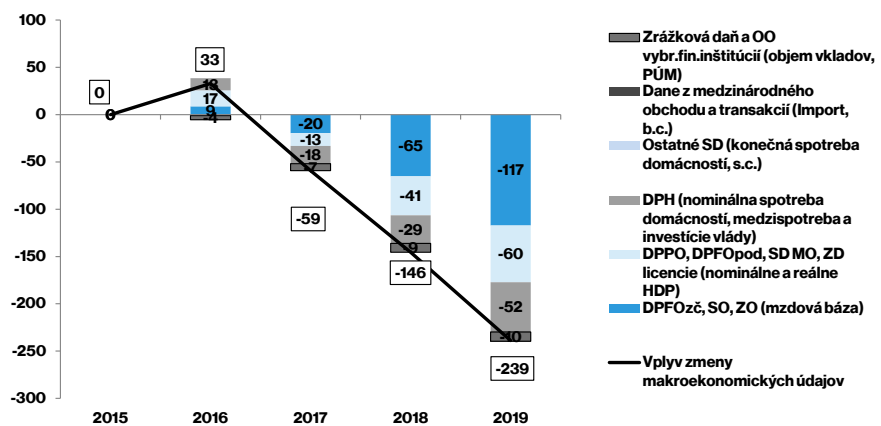
¹ Ďalej len daňové príjmy resp. dane.

² **Komentár** k septembrovej prognóze makroekonomickeho vývoja je zverejnený na stránke IFP.

³ Rozdelenie jednotlivých vplyvov vychádza z **manuálu** na vyhodnotenie prognóz.

revízie rastu ekonomiky je mierny vplyv Brexitu. Prehĺbenie deflácie v roku 2016 a pomalší návrat inflácie sa prejavuje v pomalšom raste nominálnych daňových základní. Nižší rast HDP zase pôsobí na výnos spotrebných daní a korporátnu daň. Úroková miera, ktorá dosahuje historicky najnižšie hodnoty vplyva na výnos zrážkovej dane a aktualizovaný rast nominálnej mzdy pôsobí negatívne na odvodové príjmy a príjmy zo závislej činnosti.

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na odhad daní⁴ (v mil. eur)

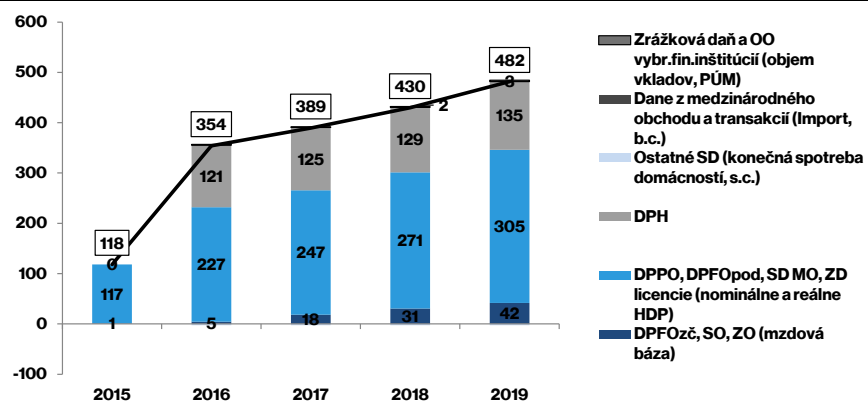


zdroj: IFP, UloziskoIFP

Vyššia úspešnosť pri korporátnej dani a DPH

Najvýraznejším faktorom aktualizácie daňovej prognózy je rastúca úspešnosť výberu daní. **V roku 2016 zvyšuje príjmy o 354 mil. eur (0,44 % HDP) a jej pozitívny vplyv je viditeľný na celom horizonte prognózy (Graf 3).** Zlepšenie úspešnosti výberu⁵ pozorujeme výhradne u korporátnej dane a DPH.

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Nová legislatíva

Na aktualizáciu daňových príjmov majú vplyv aj nové legislatívne zmeny schválené vládou v auguste a septembri 2016 vrátane tých, ktoré už platia a tých, ktoré boli zapracované v júni (prezentované v **Programe stability**). **Legislatívne zmeny celkovo zvyšujú daňové príjmy v rokoch 2017 až 2019 na úrovni 0,1 až 0,2 % HDP (Tabuľka 1⁶).**

⁴ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO= sociálne odvody, ZO= zdravotné odvody

⁵ Úspešnosť výberu daní je meraná efektívnou daňovou sadzbou.

⁶ Vplyv opatrení na jednotlivé dane je podrobnejšie uvedený tu - [UloziskoIFP](#).

Tabulka 1: Legislatíva zapracovaná v prognóze

Opatrenie (v mil. eur)	ESA 2010			
	2016	2017	2018	2019
1. Aktualizácia platnej legislatívy	-22	-24	-25	-26
Odvodová odpočítateľná položka (OOP)	-23	-25	-26	-27
Daň vyberaná zrážkou - zúčtovanie OOP, farmafirmy	1	1	1	1
2. Aktualizácia legislatívy zapracovanej v júni	0	-10	-3	-5
Zníženie sadzby DPPO z 22 % na 21 % (od 1.1.2017)	0	-9	-6	-7
Zrušenie daňovej licencie (od 1.1.2018) ⁷	0	0	4	4
Predĺženie osobitného odvodu v regulovaných odvetviach	0	0	-1	-2
3. Nová legislatíva - schválená vládou	0	148	267	257
SD tabakové výrobky - zvýšenie sadzieb	0	30	32	68
OO fin. inštitúcií - 2 % sadzba odvodu do 2020	0	50	52	55
DPH - úročenie nadmerných odpočtov	0	-4	-4	-4
DPH - posunutie samozdanenia	0	0	0	0
OO v regulovaných odvetviach (zvýšenie sadzby a iné)	0	91	93	52
Daň z dividend (7 %) a zrušenie zdravotných odvodov	0	0	51	50
Oslobodenie odvodov do rezolučného fondu od DPPO	0	-5	-5	-5
Zvýšenie paušálnych výdavkov	0	-13	-21	-25
Nezrušenie daňovej licencie (od 1.1.2018) ⁷	0	0	67	65
VPLYV LEGISLATÍVY SPOLU	-22	114	239	227
VPLYV LEGISLATÍVY SPOLU (% HDP)	-0,03	0,14	0,27	0,24

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Svižný rast ziskovosti motorom korporátnej dane

Pozitívne plnenie korporátnej dane pokračuje od februára 2014. Vývoj elasticity DPPO voči makrozákladni je procyklický. V období finančnej krízy (2008 až 2012) efektívna daňová sadzba klesala, v ďalších rokoch s rastom ekonomiky stúpa. V porovnaní s júnovým odhadom aktuálny výnos v roku 2015 pozitívne ovplyvnilo vyššie vyrovnanie dane (+123 mil. eur). Pokračujúci rast ziskovosti v prvom polroku 2016, ktorý medziročne atakuje 20 % hranicu tlačí prognózu DPPO nahor aj v aktuálnom roku.

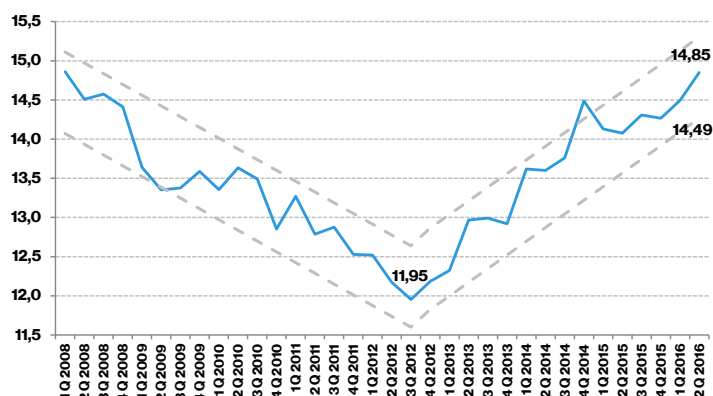
DPH pokračuje v raste

Úspešnosť výberu DPH rástla aj v druhom štvrtroku 2016. Potvrdil sa tak kontinuálny rast úspešnosti výberu (Graf 4), ktorý dosiahol svoje nové pokrízové maximum. Na horizonte prognózy očakávame udržanie úspešnosti výberu dane na úrovni odhadu roku 2016.⁸ Výnos dane na horizonte prognózy koriguje pomalší rast spotreby domácností oproti júnovej prognóze.

⁷ V júnovej prognóze bola v súlade so Štatútom VpDP zapracovaná ohlásená zmena zrušenia daňovej licencie, ktorú potvrdil parlament schválením Programu stability. V schválenom zákone o dani z príjmov na septembrovej vláde však opatrenie absentuje a v súlade so Štatútom VpDP sa vypustilo.

⁸ Určenej ako priemer úspešností výberu z posledných dvoch známych kvartálov.

Graf 4: Efektívna daňová sadzba DPH (v %)

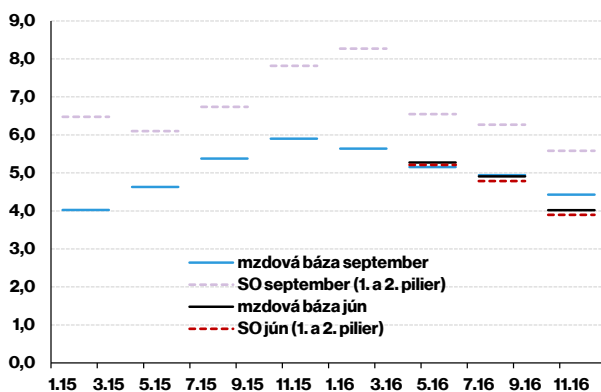


zdroj: IFP, UloziskoIFP

Rast odvodov naďalej prevyšuje mzdovú bázu

Sociálne aj zdravotné odvody pokračovali v nastolenom trende a aj v druhom štvrtroku 2016 rástli rýchlejšie ako oficiálna mzdová báza. Predpoklad z júnovej prognózy o raste odvodov mierne pod úrovňou mzdovej bázy sa nenaplnil. Na základe tohto vývoja sme pristúpili k úprave predpokladu a v druhej polovici roka očakávame medziročný rast sociálnych aj zdravotných odvodov nad úrovňou mzdovej bázy, v rovnakej výške ako v druhom štvrtroku⁹ (Graf 5). V horizonte rokov 2017 až 2019 predpokladáme jednotkovú elasticitu odvodov, teda ich rast v súlade s mzdovou bázou¹⁰.

Graf 5: Medziročný rast sociálnych odvodov a mzdovej bázy (v %)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Na základe finálnych údajov od zdravotných poisťovní bol aktualizovaný vplyv odvodovej odpočítateľnej položky (OOP). Celkový vplyv OOP ekonomicky súvisiaci s rokom 2015 bol vo výške 209,1 mil. eur, čo je o 22 mil. eur viac než pôvodný predpoklad. Z toho 69,4 mil. eur bolo uplatnených priebežne od februára 2015 do januára 2016 a aktuálne patrí do roku 2015. Zvyšných 139,7 mil. eur bude vyplatených v rámci ročného zúčtovania, ktoré sa realizuje práve v súčasnosti (do konca septembra) a aktuálne patrí do roku 2016. O zvýšený vplyv OOP upravujeme výnos zdravotných odvodov na horizonte prognózy.

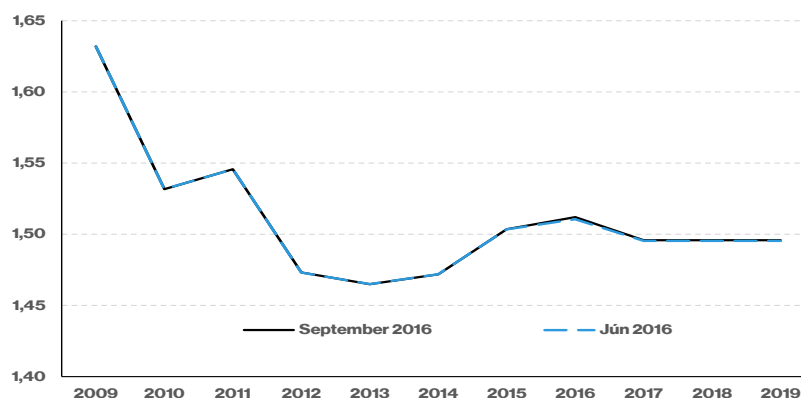
⁹ Previs výberu odvodov nad mzdovou bázou nepripisujeme zvýšenej úspešnosti výberu, preto je v príspevkovom grafe (Graf 1) uvedený ako „INÉ vplyvy“ a nepremiata sa do vplyvu EDS.

¹⁰ Júnová prognóza predpokladala elasticitu 0,99 v prípade sociálnych a 0,995 v prípade zdravotných odvodov. Vzhľadom k procyklickosti odvodových príjmov a očakávanému ekonomickému rastu na horizonte prognózy považujeme elasticitu nižšiu ako 1 za príliš konzervatívnu, preto sme ju aktualizovali.

EDS na spotrebnej dani z minerálneho oleja ustálená

Očakávania z júna sa v prípade odhadu výnosu spotrebnej dane z minerálneho oleja naplnili (Graf 6) a prognóza reaguje prakticky iba na aktualizáciu odhadu makroekonomickej základne. Naopak, **spotrebná daň z tabakových výrobkov zaostáva** najmä z dôvodu tohtoročných legislatívnych zmien¹¹, ktoré v prípade nepredaných zásob v rámci skončeného dopredaja vyžadujú spätné vrátenie už skôr zaplatenej dane z týchto výrobkov (vplyv vrátenia dane odhadujeme na 7 mil. eur). Ostatné spotrebné dane sa vyvíjajú približne v súlade s júnovým odhadom.

Graf 6: Spotrebná daň z minerálnych olejov, vývoj EDS (v %)



zdroj: IFP, [UloziskoIFP](#)

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizovalo a zverejnilo prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 22. septembra 2016**. **KRRZ, NBS, Infostat, ČSOB, SLSP, Tatrabanka a UniCredit Bank označili prognózu za realistickú.**

Viac o aktuálnej daňovej prognóze (aj minulých), vrátane podkladových materiálov je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmov na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UloziskoIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov

¹¹ Zmena princípu zdaňovania cigár a cigariet z množstva na hmotnosť, zmena počtu kusov cigariet v spotrebiteľskom balení cigariet z 19 na 20, zmena hmotnosti tabaku v spotrebiteľskom balení z 20 na 30 g a povinnosť uvádzať na spotrebiteľských baleniach výrobkov odstrašujúce obrázky.